

Autoreferat

I. Imię i nazwisko

Bartłomiej Paweł Szyprowski

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- a) magister prawa, 1995 r. – Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie,
- b) doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie historia, 2014 r. - uchwała Rady Wydziału Nauk Historycznych i Humanistycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Sąd Kapturowy przy Komendzie Głównej Związku Walki Zbrojnej w Warszawie (sierpień 1940 r. – listopad 1941 r.).*

III. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

- tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

1. monografia

- a) Bartłomiej P. Szyprowski, *„Z moich kości i z mojej krwi powstanie prawdziwy Polak...”. II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej (marzec 1948 - grudzień 1954 r.)*, Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu; Warszawa 2021; recenzenci: dr hab. prof. UZ Leszek Kania, dr Rafał Drabik.
- b) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy i osiągnięciem wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Zasadniczym celem prezentowanej rozprawy habilitacyjnej było przedstawienie, po raz pierwszy w literaturze naukowej organizacji antykomunistycznej na terenie Zamojszczyzny powołanej przez byłego dowódcę terenowego Armii Krajowej oraz komendanta obwodu Zamojskiego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” - Mariana Pilarskiego. W publikacjach naukowych i popularno-naukowych, które dotychczas ukazały się drukiem, brakowało całościowej syntezy naukowej na temat jej działalności i organizacji. Cezurą początkową jest marzec 1948 r., kiedy to organizacja została powołana, zaś końcową grudzień 1954 r. – jako symboliczna data końca jej działalności. Z tą drugą datą wiąże się bowiem fakt ujęcia przez stołeczny aparat bezpieczeństwa ostatniego ukrywającego się z bronią w rękę członka organizacji – Czesława Szewluka „Orlika”. Należy przy tym wskazać, że organizacja jako zwarta struktura działała do kwietnia 1950 r., kiedy kierownictwo zostało rozbite w wyniku agresywnych działań Urzędów Bezpieczeństwa. Po tym okresie działały jeszcze grupy zbrojne wywodzące się z łona organizacji, jednak pozbawione głównego ośrodka dowodzenia. Prócz zagadnień wprowadzających w tematykę i prezentacji sylwetki Mariana Pilarskiego w monografii przedstawiam proces tworzenia organizacji podziemnej; przyjęte przez kierownictwo organizacji cele i metody działania; strukturę organizacji poprzez wyszczególnienie oddziałów zbrojnych, dokładny opis i charakter przeprowadzonych akcji zbrojnych; przebieg aresztowań i procesy członków organizacji przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Lublinie; działania, postawy poszczególnych członków organizacji po kwietniu 1950 r.; przegląd współpracowników oddziałów zbrojnych oraz działania Urzędu Bezpieczeństwa przeciwko tej antykomunistycznej organizacji podziemnej jako całości i poszczególnym jej członkom; w większości przypadków niepublikowane dotąd biogramy członków organizacji; ilościowe zestawienie członków organizacji wraz z ich pochodzeniem społecznym oraz wykaz tych z nich, którzy stracili życie w pracy podziemnej.

Drugim, równie ważnym celem moich badań naukowych było sprostowanie szeregu błędów, nieścisłości i wypełnienie białych plam dotyczących organizacji i funkcjonowania tej struktury podziemnej, które funkcjonowały przez dekady w literaturze naukowej. Bazując na dokumentach archiwalnych dokonałem istotnych zmian w opisie niektórych zdarzeń i osób, które nie zostały ujęte przez badaczy antykomunistycznego ruchu oporu na Zamojszczyźnie. Monografia posiada walor nowości, bowiem nie powiela dorobku innych badaczy tematyki, który w istocie nie jest imponujący. Zrealizowanie tego celu było możliwe w wyniku uzyskania licznych,

niepublikowanych dotąd relacji świadków, wykorzystania dokumentów rodzinnych członków organizacji i oględzin miejsc, których dotyczyły zdarzenia.

Zasadniczą bazą przedstawionej rozprawy była jednakowoż analiza materiałów archiwalnych znajdujących się w Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Archiwum Państwowym w Lublinie, Archiwum Prowincji Ojców Bernardynów w Krakowie, Centralnym Archiwum Wojskowym w Warszawie-Rembertowie oraz Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Duże znaczenie miała kwerenda materiałów znajdujących się w Instytucie Pamięci Narodowej, które prezentowały materiały śledcze i sądowe z procesów przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Lublinie, rozpracowania operacyjne i charakterystyki organizacji jak i poszczególnych ich członków i podejmowane przez Urząd Bezpieczeństwa i Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego działania zbrojne i agenturalne wymierzone w opisaną strukturę. Większość tych materiałów archiwalnych nie była dotąd przedmiotem analizy pod kątem całościowego ujęcia działalności organizacji, zaś znajdujące się tam szkice działań zbrojnych, bunkrów i fotografie osób nie były w ogóle znane badaczom i czytelnikom. Pozwoliły one na wyjaśnienie m.in. podstaw działania organizacji, jej struktury, celów, a przede wszystkim wiedzy, jaką posiadały o niej komunistyczne organy bezpieczeństwa. Pozwoliło to również na udzielenie odpowiedzi na szereg pytań dotyczących organizacji, które w dostępnej dotychczas literaturze stanowiły jedynie hipotezy badawcze lub były podawane w sposób nieściśły, albo w ogóle nie funkcjonowały. Kwerenda materiałów archiwalnych w Archiwum Akt Nowych, Archiwum Państwowym w Lublinie i Centralnym Archiwum Wojskowym pozwoliła na ustalenie kariery wojskowej oraz stopni wojskowych żołnierzy II Inspektoratu, sposobu rozpoznania próśb o zastosowanie prawa łaski wobec skazanych członków organizacji ich rezultatów i przyjętej argumentacji ze strony kierowniczych władz Polski Ludowej. Z kolei, znajdujące się w Archiwum Prowincji Ojców Bernardynów w Krakowie zapiski ks. Józefa Płonki pozwoliły na odtworzenie jego wrażeń z aresztowania i śledztwa, w tym w kontekście działań podjętych przez aparat bezpieczeństwa. Ujawnione po raz pierwszy informacje, dokumenty i zdjęcia uzyskano dzięki zebranim w terenie relacjom i wywiadom od osób, będących członkami rodzin żołnierzy II Inspektoratu czy pamiętających ww. zdarzenia oraz lustrację miejsc związanych z opisywanymi zdarzeniami. Pozwoliło to na uzupełnienie części biogramów, a także zweryfikowanie występujących w źródłach archiwalnych nieściśłości. Pomocne okazały się też wyjazdy naukowe w teren, na którym działała organizacja, co również pozwoliło

mi na uzyskanie nowych i uzupełnienie oraz korektę posiadanych informacji biograficznych a także ustalenie miejsc zamieszkania i walk niektórych członków organizacji.

Powstanie tak wielkiej struktury jaką stanowił II Inspektorat Zamojski AK oraz jego znaczenie dla oporu antykomunistycznego Zamojszczyzny w rzeczywistości społeczno-politycznej okresu stalinizmu nie było dotychczas eksponowane w literaturze. Kwestię powołania tej struktury częściowo poruszano w niewielkiej ilości publikacji, jednak żadna z nich nie dokonała próby całościowej analizy tej organizacji. Zadaniem niniejszej monografii jest wypełnienie tej luki badawczej i wypracowanie punktu odniesienia do dalszych badań.

Przedstawiona monografia ma charakter interdyscyplinarny łącząc elementy wiedzy z obszaru prawa, historii politycznej i politologii z elementami socjologii i biografistyki. Stanowi ona istotne *novum* w stosunku do istniejącej literatury przedmiotu, która dotychczas w ogóle nie opisywała całościowego rozważenia zagadnienia ww. organizacji oraz oparto ją na niepublikowanych źródłach archiwalnych, w tym wspomnieniowych i ikonograficznych uzyskanych przez autora w wyniku lustracji terenowej oraz wywiadów. Prezentowana monografia składa się z dziewięciu rozdziałów uszeregowanych w sposób chronologiczno-przedmiotowy. Pierwszy rozdział stanowiący wstęp do powołania II Inspektoratu i przedstawia schyłkowy okres okupacji powojenne dzieje Zamojszczyzny. Przedstawiono w nim losy żołnierzy i mieszkańców Zamojszczyzny, co miało wpływ na późniejsze ich zaangażowanie się w konspirację. W tymże rozdziale przedstawiam specyficzne warunki terenu, na którym dochodziło do walki zbrojnej z Niemcami oraz narastający konflikt polsko-ukraiński. Ukazałem też proces tworzenia struktur komunistycznych, narastanie fali komunistycznych represji, aresztowania i zabójstwa żołnierzy AK oraz działaczy niepodległościowych. Omówiono w nim również ówczesne akty prawodawcze PKWN mające na celu likwidację podziemia niepodległościowego, co skutkowało powstaniem zjawiska „powrotu do lasu” i podjęciem na nowo walki zbrojnej.

Kolejny rozdział został poświęcony Marianowi Pilarskiemu ps. „Grom”, „Jar” - pierwszoplanowej postaci w powołaniu II Inspektoratu, z uwzględnieniem jego drogi życiowej, wcześniejszej działalności konspiracyjnej i faktycznej pozycji zajmowanej w konspiracji antyniemieckiej i antykomunistycznej. Ukazuję tutaj także przebieg procesu ujawnieniowego podziemnych struktur WiN wiosną 1947 r. Czytelnik

otrzymuje wiedzę na temat powodów podjęcia przez Mariana Pilarskiego decyzji o założeniu nowej struktury konspiracyjnej, jego kolejnych przedsięwzięć i roli klasztoru oo. Bernardynów w Radecznicy w konspiracji antykomunistycznej. Wyjaśniam też drażliwą kwestię posiadanego przez niego stopnia wojskowego, co w różnych publikacjach było odmiennie przedstawiane.

W rozdziale czwartym przedstawiam cele i metody działania organizacji podziemnej na Zamojszczyźnie. Dzięki analizie materiałów odtwarzam nie tylko zasięg strukturalny II Inspektoratu, jego powiązań ale także wskazuję informacje, jakie o tej organizacji posiadali funkcjonariusze UB. Moje badania uprawniają do wniosku, że celem organizacji podziemnej było przygotowanie kadry osobowej, która miała być wykorzystana przez armie alianckie w sytuacji przewidywanego na wiosnę 1950 r. konfliktu krajów wolnego świata ze Związkiem Sowieckim. Zasygnalizowano także rolnicze pochodzenie niemal całej struktury organizacji, co różni się od przekazu propagandy komunistycznej, według której rolnicy i chłopcy aktywnie popierali nowy reżim. W rozdziale tym prezentuje również stan powojennego rolnictwa i charakterystykę produkcji rolnej na etapie przymusowej kolektywizacji rolnictwa na Lubelszczyźnie, co stanowiło podstawę do działań konspiratorów zmierzających do przeciwstawieniu się tworzeniu kolchozów.

W rozdziale piątym przedstawiam genezę formowania i działania oddziałów zbrojnych. Przedstawiam skład personalny oddziałów, chronologicznie wyliczam przeprowadzone akcje zbrojne wraz z ich opisem. Specyfiką okresu, w którym działał II Inspektorat jest brak akcji wymierzonych w struktury bezpieczeństwa, poza sytuacjami ograniczonymi do niezbędnych działań ochronnych. Zmierzały one do pozbawiania reżimu środków finansowych, przez co starano się opóźnić kolektywizację wsi na Zamojszczyźnie. Niewątpliwą konstatacją wynikającą z analizowanych dokumentów jest fakt, że takimi działaniami w ówczesnym czasie posługiwały się również inne organizacje antykomunistyczne. Kolejną specyfiką okresu badawczego było istnienie w zasadzie małych liczebnie grup zbrojnych zdolnych do przemieszczania się w terenie, ich ukrycia i zaprowiantowania. Ciekawostką jest również istnienie oddziału Ludwika Rogalskiego „Kanciarza”, w skład którego wchodziły w zasadzie osoby połączone więzami rodzinnymi, na co dzień pracujące we własnych gospodarstwach rolnych i powoływane „pod broń” w razie konieczności przeprowadzenia akcji. Rozległość terenu, a także fakt, że wielu ludzi ukrywało się

stwarzało warunki do atomizacji struktur podziemnych przy zapewnieniu lokalnym dowódcom dużej dozy samodzielności.

W rozdziale szóstym przedstawiam przebieg aresztowań członków organizacji, opis prowadzonych śledztw oraz stawiane im zarzuty i procesy przed sądami. Z uwagi na dużą ilość członków organizacji, którzy zostali aresztowani przez UB i fakt wytoczenia im odrębnych procesów w monografii ze względu na ograniczone ramy i wymogi wydawnicze przedstawiam tylko najważniejsze z nich. Na uwagę zasługuje próba zdeprecjonowania autorytetu kościoła rzymsko-katolickiego, do czego przyczyniła się pomoc udzielana konspiratorom przez oo. Bernardynów w Radeczniczy. Próbowano to osiągnąć poprzez rewizje i tzw. drugą kasatę klasztoru w Radeczniczy, przyjęty plan przesłuchań osób duchownych oraz publikowane w prasie relacje z przebiegu procesu sądowego. Ukazywano w nich społeczeństwu, w sposób sprzeczny z rzeczywistością, negatywny obraz kościoła.

Siódmy rozdział poświęcono działaniom podejmowanym przez nieujętych żołnierzy II Inspektoratu, co spowodowało konieczność ich ukrywania się i podjęcia działań zbrojnych. Przedstawiono w nim również nieudane próby reaktywowania kierownictwa organizacji. Kolejne dwa rozdziały monografii, tj. ósmy i dziewiąty, poświęciłem współpracownikom oddziałów zbrojnych oraz działaniom organów reżimowych wymierzonym w ukrywających się żołnierzy organizacji oraz ich dalszym losom.

W zakończeniu dokonano podsumowania poczynionych ustaleń. Publikację zamykają noty biograficzne ponad 100 osób, aneksy oraz ikonografia. W ramach aneksów przedstawiono również wybrane dokumenty oraz opracowane przez Autora zestawienie ustalonych członków organizacji oraz wykaz tych z nich, którzy stracili życie w walce z narzuconym systemem władzy.

2. Bartłomiej Szyprowski, *Sąd Kapturowy przy Komendzie Głównej Związku Walki Zbrojnej w Warszawie (sierpień 1940 r.- listopad 1941 r.). Podziemie w walce ze zdrajcami Rzeczypospolitej*, Księgarnia Historyczna, Warszawa 2016, s. 1-400.

Monografia, oprócz przybliżenia powołania, zasad działania i spraw rozpoznawanych przez Sąd Kapturowy przy KG ZWZ, przedstawiała czytelnikom powstanie struktur sądownictwa ZWZ w okupowanej Polsce, w tym jego podstawy prawne, ramy działania, zasady postępowania przed sądami oraz podmioty występujące w jego ramach (prokurator, kontrwywiad) i ich zadania. Praca zawiera również fachowy komentarz wyjaśniający zasady rządzące postępowaniem karnym nie zawsze dobrze zrozumiałe dla

historyka nie zajmującego się w praktyce stosowaniem prawa. W dotychczasowej nauce historii, w tym historii prawa polskiego struktury sądownictwa Armii Krajowej były praktycznie pomijane, bowiem do niedawna nikt nie przedstawiał w publikacjach naukowych zasad działania oraz spraw rozpoznawanych przez ten rodzaj sądownictwa podziemnego (Sąd Kapturowy, Wojskowy Sąd Specjalny, Cywilny Sąd Specjalny). Stanowi ona uzupełniona wersję dysertacji doktorskiej. Moja publikacja, opierając się często na niezbadanych dotychczas przez historyków dokumentach opisujących zasady działania sądów czy prokuratora, wypełniła ww. lukę poznawczą przedstawiając powyższe zagadnienie.

3. Po uzyskaniu tytułu doktora opublikowałem cykl artykułów poświęconych zagadnieniu sądownictwa Armii Krajowej i Narodowych Sił Zbrojnych przedstawiłem zasady działania sądownictwa oraz poszczególne przypadki i losy ludzi. Opierałem się najczęściej na niepublikowanych dotąd materiałach źródłowych, a w przypadku Sądu Obywatelskiego Polski Walczącej, dalej SOWP, nieznanymi w ogóle, bowiem niedawno odkrytymi. Moje publikacje poszerzyły dotychczasową wiedzę historyczną o zagadnienia reakcji podziemnego wymiaru sprawiedliwości na przypadki ujawnionych przestępstw i sposoby ich załatwiania, zaś w przypadku SOWP przedstawiły nieznaną dotychczas historykom instytucję sądową istniejącą na poziomie najniższego szczebla dowodzenia Armii Krajowej (rejonu) oraz podmioty i osoby pełniące funkcje sędziów, prokuratorów oraz wykonawców wyroków.

W zakres wchodziły artykuły **naukowe**:

- *Rola prokuratora w sądownictwie Polskiego Państwa Podziemnego oraz udział prokuratorów w strukturach podziemnych* [w:] *Prokuratura w służbie państwu i społeczeństwu*, red. A. Zbieranek, „Prokuratura i Prawo” 2022, wydanie specjalne. Artykuł przedstawiał zasady i działalność prokuratora w ramach Wojskowego Sądu Specjalnego Armii Krajowej, Cywilnego Sądu Specjalnego Delegatury Rządu oraz Sądu Obywatelskiego Polski Walczącej rejonu II „Celków” obwodu „Obroża” AK oraz przedstawiał nazwiska lub pseudonimy osób, które pełniły funkcje prokuratorów. Istotnym novum publikacji było oparcie się na niepublikowanych wcześniej dokumentach.

- *Sąd Obywatelski Polski Walczącej w II Rejonie VII Obwodu „Obroża” Armii Krajowej*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2022, nr 1. Artykuł przedstawiał zasady i działalność Sądu Obywatelskiego Polski Walczącej rejonu II „Celków” obwodu „Obroża” Okręgu

Warszawskiego AK, nazwiska lub pseudonimy osób, które pełniły funkcje w tym sądzie oraz sposoby wykonania wydanych orzeczeń. Publikacja została oparta na nieznanymi dotychczas dokumentach źródłowych tego sądu, których treść przytoczono w artykule.

- *Aresztowanie Jadwigi Kuberskiej „Mei” i Ireny Kalinowskiej „Ludki” oraz likwidacja konfidenta Mieczysława Darmaszka*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2020, nr 1. W publikacji opisano postać konfidenta niemieckiego Mieczysława Darmaszka, który wydał w ręce niemieckie członków Armii Krajowej w Warszawie, a także jego likwidację przez oddział kobiecy Kierownictwa Dywersji Okręgu Warszawskiego AK wraz z jego analizą, która wskazywała, iż miała ona charakter „likwidacji prewencyjnej”. Powyższe zdarzenie nie zostało dotychczas w sposób całościowy opisane w literaturze, zaś analiza doprowadziła do sprostowania niektórych błędnych ustaleń historycznych. Nadto

w zakresie materiału źródłowego oparto się również na niepublikowanych dokumentach.

- *Kontrwywiad i sądownictwo Narodowych Sił Zbrojnych* [w:] *Wywiadowcza i kontrwywiadowcza działalność podziemia narodowego przeciwko Niemcom i komunistom w latach 1940-1945*, red. W. Muszyński, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego Warszawa 2019. W artykule przedstawiono zasady działania i strukturę sądownictwa obozu narodowego w okupowanej Polsce do 1944 r. nieznanego szerszemu kręgowi odbiorców.

- *Sądownictwo obozu narodowego po 1944 r.* [w:] *Wywiadowcza i kontrwywiadowcza działalność podziemia narodowego 1944-1956*, red. L. Żebrowski, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Warszawa 2019. Publikacja stanowiła opis oraz analizę struktur *quasi* sądowych podziemia narodowego po 1944 r., kiedy w zasadzie struktury sądowe już nie działały.

- *Próba infiltracji Komendy Głównej ZWZ i gen. Stefana Roweckiego ps. „Kalina” podjęta przez NKWD z wykorzystaniem struktury ZWZ we Lwowie w latach 1940-1941* [w:] *General Stefan Rowecki „Grot” tropiony dowódca podziemnej armii*, red. A. Przyborowska, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Warszawa 2019. Publikacja przybliżyła próbę dotarcia przez NKWD do KG ZWZ podjętą przez konfidentów ulokowanych w łonie ZWZ we Lwowie oraz działania obronne podjęte przez podziemie.

- *Przypadek Zygmunta Sztuki vel Jerzego Balickiego „Wismana”, „Rusta” i jego sprawa karna przed Wojskowym Sądem Specjalnym Armii Krajowej*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2018, nr 3-4. Artykuł stanowi analizę sprawy sądowej dotyczącej Zygmunta Sztuki, który będąc żołnierzem ZWZ wydał w ręce niemieckie szereg członków

podziemia na Zamojszczyźnie. Materiał źródłowy nie był dotychczas znany szerszemu ogółowi czytelników. Przybliżono kwestię podstaw oskarżenia oraz zapadłego orzeczenia i okoliczności likwidacji Z. Sztuki.

- *Kradzież pieniędzy zrzuconych z placówki „Kopyto”. Sprawa karna pchor. Tadeusza Szatkowskiego „Groma” przed Wojskowym Sądem Specjalnym Komendy Głównej Armii Krajowej*, „Dzieje Najnowsze” 2018, nr 2. Przedstawione w artykule zdarzenie dotyczące kradzieży pieniędzy zrzuconych z cichociemnymi, jego przebieg oraz wydanie wyroku sądowego nie było dotychczas przedstawiane w literaturze

- *Kpt. rez. Władysław Józef Sieroszewski „Paweł”, „Sabała” (30 grudnia 1900 - 13 sierpnia 1996 roku)*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, 2017 nr 3. Artykuł przedstawia życiorys oraz działanie Władysława Sieroszewskiego, pełniącego przed II wojną światową funkcję prokuratora Sądu Najwyższego, zaś w czasie okupacji sędziego Sądu Kapturowego oraz Wojskowego Sądu Specjalnego. Istotnym novum publikacji było szerokie przytoczenie źródeł archiwalnych, niepublikowanych dotychczas, w tym zawartych w aktach studenckich W. Sieroszewskiego oraz niepublikowanych wspomnieniach i opracowaniach.

- *Archiwum Wojskowego Sądu Specjalnego przy Komendzie Głównej Armii Krajowej jako „środek walki”. Sprawa karna płk. Konrada Zielińskiego*, „Zeszyty Historyczne WiN” 2015, nr 42. Publikacja przedstawia postać i działanie Konrada Zielińskiego „Karoli” – Szefa Służby Sprawiedliwości Armii Krajowej, w tym kwestie formowania struktur sądownictwa podziemnego oraz wytoczony mu przed Wojskowym Sądem Rejonowym proces karny. Publikację oparto na niepublikowanych dotychczas dokumentach archiwalnych, zaś powyższe zdarzenie nie było przedmiotem opracowań historycznych.

- *Sprawa karna przed Wojskowym Sądem Specjalnym Komendy Głównej ZWZ przeciwko rtm. Przemysławowi Deżakowskiemu sygn. K I 1/42*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2015, nr 4. Publikacja przedstawia postać Przemysława Deżakowskiego, który wydał w ręce niemieckie szefa sztabu ZWZ płk. Janusza Albrechta oraz analizę postępowania sądowego i wykonania zapadłego wyroku. Publikację oparto na niepublikowanych dotychczas dokumentach archiwalnych.

- *Sprawa kradzieży pieniędzy cichociemnych z placówki „Trawa” i rozwiązanie jej przez podziemny wymiar sprawiedliwości*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2015, nr 1. Artykuł, w oparciu o niepublikowane dokumenty archiwalne przedstawia opis kradzieży

pieniędzy zrzuconych wraz z cichociemnymi oraz analizę prawnokarną zdarzenia i zapadłego wyroku. W dotychczasowej literaturze nie przedstawiano studium tego przypadku.

- Recenzja książki Macieja Roszkowskiego, *Kazimierz Leski „Bradł”*. *Życie dobrze spełnione*, „Glaukopis” 2015, nr 32. W publikacji w sposób krytyczny oceniono wydaną publikację podnosząc m.in. szereg jej mankamentów, w tym niewykorzystanie dostępnej bazy źródłowej i *de facto* powielenie wcześniej publikacji Kazimierza Leskiego.

- *Rola komórek likwidacyjnych i sądownictwa w zwalczaniu komunistów przez Narodowe Siły Zbrojne*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach” 2014, nr 103 (współautor Sebastian Bojemski - mój wkład – 50 %). Artykuł przedstawia strukturę i działanie komórek kontrwywiadu NSZ oraz sądownictwa struktur cywilnych Służby Cywilnej Narodu. Został oparty na niepublikowanej dotychczas bazie źródłowej.

- *Podziemna Temida w walce z przestępstwami pospolitymi. Sprawa karna Edwarda Goli i por. Edwarda Metzgera przed Sądem Kapturowym przy KG ZWZ*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2014, nr 4. Publikacja, bazując na niepublikowanych dotychczas dokumentach archiwalnych przybliżyła działalność oraz sprawę sądową dwóch członków ZWZ we Lwowie. Powyższa sprawa nie została wcześniej opisana oraz nie dokonywano jej analizy pod względem prawnokarnym. Nadto w powyższej publikacji dokonano sprostowań występujących w literaturze nieścisłości, co do podstaw oskarżenia i skazania obu podsądnych.

- *Sprawa Bolesława Zymona przed Sądem Kapturowym KG ZWZ*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2014, nr 2. Publikacja, bazując na niepublikowanych dotychczas dokumentach źródłowych przybliżyła działalność oraz sprawę sądową Bolesława Zymona „Waldy Wołyńskiego” członka ZWZ we Lwowie. Powyższa sprawa nie została wcześniej opisana oraz nie dokonywano jej analizy pod względem prawnokarnym.

- *Wojskowy wymiar sprawiedliwości Armii Krajowej w Warszawie w czasie okupacji niemieckiej* [w:] *Porządek publiczny i bezpieczeństwo w okupacyjnej Warszawie*, red. R. Spałek, Instytut Pamięci Narodowej Warszawa 2018. Artykuł przedstawia powołanie, strukturę, osoby wchodzące oraz działalność trzech sądów AK w Warszawie.

- *Sieroszewski Władysław (1900-1996)* [w:] *Słownik Biograficzny Adwokatów Polskich*, t. III, z. 1, red. A. Redzik, Warszawa 2018). Artykuł przybliżył biografię Władysława Sieroszewskiego, pełniącego funkcje prokuratora, sędziego oraz adwokata.

Nadto przedstawiłem szereg artykułów **popularnonaukowych**:

- *Instrukcje w sprawie bezpieczeństwa AK*, „Biuletyn Informacyjny Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej” 2019, nr 4. Artykuł, w oparciu o niepublikowane dokumenty, przybliżył i omawiał zasady bezpieczeństwa przyjęte w Armii Krajowej.

- *Kradzież pieniędzy cichociemnych z placówki zrzutowej „Kopyto” pod Końskimi* Jednodniówka „Wykus” Środowiska Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich AK Ponury-Nurt i Obwodu Świętokrzyskiego ZHR 2017, nr 22, s. 17.

- *Powołanie i działanie sądownictwa Związku Walki Zbrojnej*, „Biuletyn Informacyjny Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej” 2017, nr 2. W publikacji przybliżono

- *Powstanie i działalność likwidacyjna kontrwywiadu Armii Krajowej w Warszawie*, „Biuletyn Informacyjny Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej” 2016, nr 9;

- *W imieniu Polski Walczącej* - wywiad „Historia Do Rzeczy” 2014, nr 7 (17), ss. 12-15.

Opisałem w nim

- *Temida spod znaku ZWZ-AK* „Inne Oblicza Historii, Wiedza i życie” 2014, nr 2. Przedstawiłem strukturę i charakter sądownictwa AK z komentarzem od strony prawniczej, która w czasie publikacji nie była znana szerszemu ogółowi czytelników.

- *Ze wszech miar żołnierz. Przypadek przejścia do NSZ cc Leonarda Zub-Zdanowicza „Dora”, „Zęba”* „Inne Oblicza Historii, Wiedza i życie” 2014, nr 3. Publikacja przybliżyła postać cichociemnego L. Zub-Zdanowicza oraz analizę materiałów źródłowych, która doprowadziła do konkluzji, że w tym wypadku nie doszło do dezercji z szeregów AK. W dotychczasowych publikacjach nie podjęto próby całościowego wyjaśnienia powyższej kwestii.

- Dorota Gołaszewska, *Skazani w imieniu Polski Podziemnej*, „Kombatant” 2022, nr 3 - wywiad z Bartłojem Szyrowskim). Opisałem działanie struktur sądowych AK w kontekście publikacji „Zlikwidować”.

Pragnę zaznaczyć, że do czasu uzyskania tytułu doktora opublikowałem również kilka artykułów naukowych przedstawiających strukturę, zasady działania sądownictwa Związku Walki Zbrojnej-Armii Krajowej oraz sprawy rozpoznawane przez sądy:

- *Kradzież pieniędzy cichociemnych z placówki „Pole” pod Wyszkowem. Wyrok Wojskowego Sądu Specjalnego na Władysława Wysockiego*, „Rocznik Wołomiński” Tom VII, Wołomin 2011. Publikacja przedstawia analizę okoliczności kradzieży pieniędzy zrzuconych wraz z cichociemnymi, a także sposób ustalenia sprawcy Władysława Wysockiego „Leona”, wydanie wyroku sądu oraz jego wykonania. Przypadek ten nie był do tej pory przedmiotem analizy.

- *Prokurator w sądownictwie Polskiego Państwa Podziemnego*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2012, nr 1-2. W publikacji opisano funkcję prokuratora i zasady jego działania w ramach sądownictwa Armii Krajowej. Nadto wskazano osoby pełniące funkcje prokuratora. Istotnym novum publikacji był fakt, że do tej pory instytucja ta nie była przedmiotem opisu historycznego, w tym nie wskazywano jej w prawnohistorycznych podręcznikach akademickich.
- *Porucznik cc Witold Strumpf „Sud” przed sądem podziemia*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2012, nr 2. Artykuł stanowił analizę przypadku zrzutu cichociemnych, którzy w wyniku pomyłki pilota zostali zrzućeni w innym miejscu niż przewidywano. To skutkowało koniecznością pozostawienia na miejscu skoku zrzuconego z nimi sprzętu, a w następstwie tego postawienie dowódcy ekipy w stan oskarżenia przed WSS AK. Przedstawiona w artykule analiza, w tym prawnokarna zarzucanego czynu nie była dotychczas przedmiotem opracowań historycznych.
- *Podstawy prawne i działanie sądownictwa Komendy Głównej ZWZ/AK*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2012, nr 3. W artykule przedstawiono zasady działania sądu kapturowego KG ZWZ, typy przestępstw, działanie kontrwywiadu oraz oddziałów likwidacyjnych. Istotnym novum publikacji był fakt, że do tej pory instytucja ta nie była przedmiotem szczegółowego opisu historycznego, w tym nie wskazywano jej w prawnohistorycznych podręcznikach akademickich.
- *Antoni Opęchowski przed sądem podziemnym*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2013, nr 1. Artykuł przedstawiał niepublikowaną dotychczas analizę działania Antoniego Opęchowskiego oraz zapadły w wyniku jego wykrycia wyrok sądu.
- *Tragiczna misja kuriera ZWZ Włodzimierza Marcyniuka*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2013, nr 3. W publikacji przedstawiono opis i analizę sprawy karnej przed Sądem kapturowym kuriera ZWZ do Lwowa.
- *Cichociemny „Mamka” przed Wojskowym Sądem Specjalnym Komendy Głównej AK*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2013, nr 3. Przedmiotem artykułu była analiza sprawy karnej cichociemnego z tytułu jego rzekomej dezercji, która zakończyła się wydaniem wyroku uniewinniającego. Przedstawione studium przypadku nie było przedmiotem dogłębnej analizy, zaś publikacja sprostowała występujące w literaturze nieścisłości.
- *Sprawa karna ppłk Emila Macielińskiego przed Sądem Kapturowym KG ZWZ (cz. 1)*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2013, nr 4 oraz *Sprawa karna ppłk Emila Macielińskiego przed Sądem Kapturowym KG ZWZ (cz. 2)*, „Wojskowy Przegląd

Prawniczy” 2014, nr 1. Oba artykuły przedstawiały działania ppłk. Emila Macielińskiego w ZWZ we Lwowie, jego współpracę z NKWD oraz analizę zapadłego w jego sprawie wyroku SK przy KG ZWZ.

Nadto do czasu uzyskania stopnia doktora opublikowałem szereg artykułów naukowych poświęconych zagadnieniom prawnym z zakresu prawa karnego materialnego oraz postępowania karnego:

- *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 20 I 1999, I KZP 21/98*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1999, nr 9; *Kontrola prawomocnych orzeczeń wydanych w postępowaniu przygotowawczym*, „Prokuratura i Prawo” 1999, nr 9; *Kontrola warunków formalnych aktu oskarżenia w kodeksie postępowania karnego*, „Państwo i Prawo” 1999, nr 12, s. 81-87; *Zmiany w instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego (wybrane zagadnienia)*, „Prokuratura i Prawo” 2000, nr 4; *Zasada oportunistu w polskim postępowaniu karnym (art.11 kpk)*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 11-12 (współautor wkład 50%); *Umorzenie postępowania z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżania*, „Prokurator” 2005, nr 1, ss. 60-73; *Postępowanie uproszczone – konieczność zmian*, „Palestra” 2005, nr 7-8 (współautor wkład 50 %); *Czyny przepełnione. Problemy praktyczne*, „Prokurator” 2006, nr 1; *Uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa jako faktyczna przesłanka wszczęcia postępowania przygotowawczego*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 3; *Dochodzenie w niezbędnym zakresie jako faktyczne wszczęcie postępowania przygotowawczego*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 11; *Postępowanie sprawdzające w procesie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 7-8; *Dochodzenie rejestrowe jako forma postępowania przygotowawczego*, „Studia Prawnicze Ius et Praxis” 2007, nr 1; *Przesłanki wszczęcia postępowania przygotowawczego z art. 303 kpk*, „Studia Prawnicze Ius et Praxis” 2007, nr 2; *Organy prowadzące postępowanie przygotowawcze*, „Studia Prawnicze Ius et Praxis” 2007, nr 4; *Przyczynek do stosowania art. 170 kpk w odniesieniu do aktu oskarżenia*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2010, nr 3.

4. Od chwili uzyskania tytułu doktora opublikowałem kilka artykułów **naukowych** poświęconych antykomunistycznemu podziemiu niepodległościowemu na Zamojszczyźnie, w tym przede wszystkim II Inspektoratowi Zamojskiemu Armii Krajowej. Nadto opublikowałem opierając się na szerokiej kwerendzie archiwalnej oraz przeprowadzając wywiady z żyjącymi osobami posiadającymi wiedzę oraz nieznaną dokumentację, relacje oraz fotografie żołnierzy ww. organizacji, faktów z ich życia, miejsca

zdarzeń oraz losy. Powyższe publikacje zaprezentowały nieznaną szerszemu ogółowi społeczeństwa oraz historyków działalność prężnej organizacji antykomunistycznej na Zamojszczyźnie oraz losy jej żołnierzy i represje jakim zostali poddani

- *Oddział Henryka Kwaśniewskiego „Luxa” z II Inspektoratu Zamojskiego AK i jego ostatnia walka*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2021, nr 1. W artykule przedstawiono działanie powyższego oddziału zbrojnego oraz przebieg walki w Kol. Alojzów z obławą KBW-UB. Publikacja bazowała na nieopisanych dotychczas źródłach archiwalnych oraz nowych źródłach wspomnieniowych.
- *Zdradzony komendant. Ostatnia walka i śmierć Wincentego Mieczysława Wróblewskiego „Szuma”* „Studia Lubuskie” 2018, t. 14. Publikacja przedstawiała działalność oraz okoliczności związane ze zdradą oraz walką i śmiercią ostatniego dowódcy lotnej żandarmerii II Inspektoratu Zamojskiego AK. Bazowano na niepublikowanych dotąd materiałach archiwalnych.
- *Marian Pilarski (1899-1952) – twórca i dowódca II Inspektoratu Zamojskiego AK*, „Zeszyty Historyczne WiN” 2018, nr 48. Publikacja przedstawia postać żołnierza AK, WiN i dowódcy II Inspektoratu Zamojskiego AK, jego działania oraz skazanie oraz śmierć w wyniku działań komunistycznych organów sądowych. W artykule dokonano również sprostowań występujących w literaturze nieścisłości co do tej postaci, w oparciu o analizę niepublikowanej bazy źródłowej.
- *Jeden z niezłomnych – żołnierz II Inspektoratu Zamojskiego AK Józef Pyś „Śmiały”, „Ostry”*, „Zeszyty Historyczne WiN” 2017, nr 46. Publikacja przedstawia postać żołnierza AK, WiN i II Inspektoratu Zamojskiego AK, jego działania oraz śmierć w walce z MO. Postać i działanie Józefa Pysia nie było dotychczas przedmiotem analizy historycznej.
- *Sprawa karna żołnierzy I Kompanii Ludwika Rogalskiego „Kanciarza” II Inspektoratu Zamojskiego AK* „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2017, nr 3. Publikacja przedstawia ujęcie oraz przebieg procesu karnego żołnierzy grupy zbrojnej II Inspektoratu Zamojskiego AK oraz ich późniejsze losy. Przedmiot artykułu nie był dotychczas w sposób całościowy opisany w literaturze.
- *Proces kierownictwa II Inspektoratu Zamojskiego Armii Krajowej przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Lublinie. Cz. I. Geneza organizacji i aresztowanie*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2016 nr 3 oraz *Proces kierownictwa II Inspektoratu Zamojskiego Armii Krajowej przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Lublinie. Cz. II.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2016 nr 4. Obydwa artykuły stanowiące całościowe opracowanie

tematyki przedstawiają powstanie i zatrzymania członków organizacji oraz przebieg procesu sądowego wraz z analizą od strony prawno-karnej. Powyższa struktura nie była wcześniej przedmiotem dokładnych i wyczerpujących opracowań historycznych.

5. Nadto bazując na dostępnych w archiwach źródłach oraz w dużej mierze na pozyskanych w wyniku mojej działalności archiwaliach od rodzin opracowałem 13 **hasel biograficznych** żołnierzy II Inspektoratu Zamojskiego Armii Krajowej. Postacie w nich opisane i ich losy w przeważającej większości dotychczas nie doczekały się opracowania naukowego, które pozwoliłoby czytelnikowi na przedstawienie ich życiorysów oraz dokonań w podziemiu niepodległościowym. Pozyskane źródła pozwoliły nie tylko na odtworzenie ich losów przed II wojną światową, lecz również sprostowanie błędnych informacji figurujących w dotychczasowej literaturze. Istotną nowością powyższych opracowań było przedstawienie w większości nieznanymi postaci antykomunistycznego podziemia na Zamojszczyźnie.

- *Stanisław Bizior (1918-1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022.
- *Mieczysław Dzieduch (1911-1976)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. VI.
- *Jan Hadam (1916-1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. VI. Przybliżenie postaci Jana Hadama udało się dzięki kontaktowi z jego rodziną
- *Henryk Kwaśniewski (1925-1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
- *Stanisław Pakos (1922-1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
- *Józef Płonka (1912-1967)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
- *Józef Pyś (1926-1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
- *Ludwik Rogalski (1915-1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
- *Władysław Skowera (1904-1968)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
- *Czesław Szewluk (1924-2009)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;

- *Alfred Tor (1917-1986) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
 - *Józef Włoszczuk (1906-1994)[w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
 - *Wincenty Mieczysław Wróblewski (1917-1952) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. VI, red. K. Krajewski, Warszawa 2022;
6. Opublikowałem monografię i kilka artykułów **popularnonaukowych** poświęconych antykomunistycznemu podziemiю niepodległościowemu na Zamojszczyźnie, w tym przede wszystkim II Inspektoratowi Zamojskiemu Armii Krajowej, opierając się na szerokiej kwerendzie archiwalnej oraz przeprowadzając wywiady z żyjącymi osobami posiadającymi wiedzę oraz nieznane dokumenty, relacje oraz fotografie żołnierzy ww. organizacji, faktów z ich życia, miejsca zdarzeń oraz losy. Powyższe publikacje zaprezentowały nieznaną szerszemu ogółowi społeczeństwa oraz historyków działalność prężnej organizacji antykomunistycznej na Zamojszczyźnie oraz losy jej żołnierzy i represje jakim zostali poddani.
- *Śladami bohaterów. Szlakami walk oddziałów antykomunistycznego podziemia na Zamojszczyźnie w latach 1944-1956. Przewodnik i mapa*, Instytut Pamięci Narodowej Oddział Lublin 2021. W książce tej opisałem kilkanaście miejsc upamiętniających walkę żołnierzy walczących z organami komunistycznymi na Zamojszczyźnie. Ich krótkie opisy zostały oparte na niepublikowanych źródłach archiwalnych, zaś publikacja zawiera również fotografie wykonane przez autora, na których wskazano sposób upamiętnienia lub miejsca związane z przedmiotem książki. Nadto zawarto w niej wskazania GPS dla łatwiejszego odnalezienia ich w terenie.
 - „*Ludzie stąd... - Feliks Świrgoń „Dąb”/„Kołpak”, „Sekrety wsi. Gazeta Regionalna-Gminy Sułów”* 2019, nr 4(72). Publikacja opisuje żołnierza AK, WiN, w oparciu o niepublikowane materiały źródłowe.
 - „*Pobijem komunę na wieki...”*. *Do końca wytrwały. Plutonowy Stanisław Pakos „Wrzos”*, „Przyczynki do poznania dziejów miejscowości gminy Łabunie” 2018, z. 16. Celem publikacji było przybliżenie postaci żołnierza AK, WiN i II Inspektoratu Zamojskiego AK. Opartą ją o szeroką kwerendę źródeł archiwalnych oraz rozmowy z osobami pamiętającymi ww. postać i lustrację miejsc związanych ze Stanisławem Pakosem, w tym jego domu oraz miejsca śmierci.

- *II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej 1948-1950* (broszura okolicznościowa z okazji uroczystego pogrzebu płk. M. Pilarskiego i kpt. S. Biziora) Instytut Pamięci Narodowej Oddział Lublin, Lublin 2017. Powyższa publikacja okolicznościowa przedstawiała działanie organizacji oraz Mariana Pilarskiego i Stanisława Biziora. Artykuł oparto na wynikach kwerendy archiwalnej.
 - *II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej, cz. II „Ogólnopolski Kwartalnik Poświęcony Żołnierzom Wyklętym Wyklęci”* 2016, nr 4 oraz *II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej, cz. I „Ogólnopolski Kwartalnik Poświęcony Żołnierzom Wyklętym Wyklęci”* 2016, nr 3. Obie publikacje stanowiły pierwszą próbę przedstawienia szerszemu ogółowi czytelników działania i osób tworzących ww. organizację.
7. Opublikowałem popularnonaukową książkę pt. *Czechosłowackie grupy SOE i zamach na Heydricha HHhH*, Księgarnia Historyczna, Warszawa 2020 (recenzent dr hab. prof. UZ Leszek Kania). Publikacja ta w zamierzeniu ma ukazać czytelnikowi problematykę organizacji i działalności prolondyńskiego podziemia na terenie Protektoratu Czech i Moraw ze wskazaniem spadochroniarzy przerzuconych z Wielkiej Brytanii, załóg lotniczych, ilości grup i ich składu osobowego, działalności konspiracyjnej i losów poszczególnych osób. Nadto zrekonstruowałem i przeprowadziłem analizę zamachu na Zastępcę Protektora Czech i Moraw Reinharda Heydricha przeprowadzonego przez grupę „Anthropoid” oraz faktyczny przebieg walki spadochroniarzy w krypcie cerkwi św. Cyryla i Metodego w Pradze, które w wielu szczegółach różnią się od przyjętej w literaturze wersji zdarzeń. Powyższa publikacja została oparta w przeważającej mierze na nieznanym dotychczas źródłach, w tym dokumentach i zdjęciach ze źródeł niemieckich oraz obcojęzycznych wspomnieniach i opracowaniach. Stanowi istotne *novum* w zakresie wiedzy polskiego czytelnika o działalności konspiracyjnej na terenie Czech i Moraw oraz prostuje niektóre błędy przedstawione w dotychczasowej literaturze.
 8. Opublikowałem z Wojciechem Königsbergiem w Wydawnictwie „Znak” popularnonaukową monografię pt. *Zlikwidować*, Kraków 2022, ss. 1-762 (mój wkład – 50%), recenzent dr hab. prof. UZ Leszek Kania. Publikacja przybliży sylwetki siedmiu osób, które współpracowały z Gestapo i NKWD ich życiorysy oraz próbę wyjaśnienia powodów przejścia na stronę nieprzyjaciela. Nadto w każdym z przypadków przedstawiono postępowanie organów kontrwywiadu AK, sądownictwa, zapadłych

orzeczeń oraz działalności oddziałów likwidacyjnych. Dodatkowo zamieszczono w niej niepublikowany dotychczas materiał ikonograficzny dotyczący osób opisanych w publikacji, funkcjonariuszy Gestapo oraz dokumenty dotyczące działania *Polnische Polizei* (tzw. policji granatowej). Monografia powstała wyłącznie na bazie materiałów źródłowych, pozyskiwanych od rodzin oraz szeregu archiwów polskich i zagranicznych, w tym dotychczas niepublikowanych odnoszących się do ich, rozpracowania i likwidacji niebezpiecznych agentów służb specjalnych, których zadaniem było rozpracowanie polskiego podziemia w latach II wojny światowej, a także ich przedwojennych losów i drogi życiowej.

IV. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

- od 2011 r. współpracuję z Archiwum Akt Nowych w Warszawie, dalej AAN, w ramach której wzięłem udział jako prelegent w konferencji naukowej „Działalność wywiadowcza i kontrwywiadowcza struktur Polskiego Państwa Podziemnego 1939-1945” (2012) - referat „Działalność kontrwywiadu Oddziału II Komendy Głównej ZWZ/AK w zakresie podziemnego wymiaru sprawiedliwości – aspekty prawne i stan faktyczny”. Nadto AAN Objęła patronatem wydaną w 2016 r. moją publikację naukową „Sąd Kapturowy przy Komendzie Głównej Związku Walki Zbrojnej w Warszawie (sierpień 1940 r.- listopad 1941 r.). Podziemie w walce ze zdrajcami Rzeczypospolitej”. Powyższa publikacja w 2016 r. zdobyła nagrodę w IX Konkursie Książki Historycznej Roku im. Oskara Haleckiego.
- od 2015 r. współpracuję z Instytutem Pamięci Narodowej, w Warszawie i Lublinie, w wyniku czego w okresie 2015-2022 jako prelegent wzięłem udział w trzech konferencjach naukowych, sesjach i panelach dyskusyjnych:
 - a) „Porządek publiczny i bezpieczeństwo w okupacyjnej Warszawie” (2015) - referat „Wojskowy wymiar sprawiedliwości AK w Warszawie w czasie okupacji niemieckiej”;
 - b) „Procesy polityczne lat 50.” (2016) - referat „Formy nacisku i używanie politycznych instrumentów w czasie procesów sądowych przeciwko członkom Polskiego Państwa Podziemnego”;

- c) „Walka zbrojna w programach organizacji podziemia niepodległościowego po 1944 roku” (2018) - referat „Akcje likwidacyjne”;
- d) panel dyskusyjny IPN O/Warszawa pt. „Armia Krajowa - armia inna niż wszystkie” (10 luty 2022 r.);
- e) sesja naukowa organizowana przez IPN O/Lublin w Zamościu w 80. Rocznicę powstania Armii Krajowej i prezentacja referatu pt. „Armia Krajowa na Zamojszczyźnie – geneza, struktury, działanie” (14 luty 2022 r.).

Nadto w ramach Oddziału IPN w Lublinie składałem wnioski o upamiętnienie walki podziemia antykomunistycznego na Zamojszczyźnie, w tym renowacji i wpisania do rejestru zabytków krzyża w Podborze, koło Tyszowiec (w związku z moim wnioskiem skierowanym do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie i przedstawieniem historycznego tła krzyża został on wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków), upamiętnienie poległych żołnierzy antykomunistycznego powstania: z II Inspektoratu Zamojskiego AK: Tadeusza Łagody „Barykady”, Eugeniusza Malca „Ryśka”, Antoniego Mojżesza „Romka”, Stanisława Pakosa „Wrzosa”, Wincentego Mieczysława Wróblewskiego „Szuma” oraz oddziału WiN Jana Leonowicza „Burty”: Edwarda Skalnego.

W ramach współpracy z IPN Oddział w Lublinie wydałem dwie publikacje popularyzatorskie: „II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej” (2017) i „Śladami bohaterów. Szlakami walk oddziałów antykomunistycznego podziemia na Zamojszczyźnie w latach 1944-1956. Przewodnik i mapa”(2021). Za działalność na niwie upamiętniania żołnierzy podziemia decyzją nr DDK-WPP.4403.41.2019 z dnia 12 V 2020 r. Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu zostałem odznaczony medalem „Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej”, który wręczono mi w dniu 27 maja 2021 r.,

- od 2018 r. współpracuję na niwie historycznej z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Warszawie, co m.in. spowodowało udział w trzech konferencjach naukowych poświęconych podziemiu narodowemu oraz Armii Krajowej i publikacja artykułów o tej tematyce, tj. konferencja naukowa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego „Wywiad NSZ” (22-23 luty 2018 r.) - referat „Kontrywiad i sądownictwo Narodowych Sił Zbrojnych”; konferencja naukowa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego „Generał Stefan Rowecki „Grot” tropiony dowódca podziemnej armii” (14 czerwca 2018 r.) -

referat „Próba infiltracji Komendy Głównej ZWZ i gen. Stefana Roweckiego „Kaliny” podjęta przez NKWD poprzez struktury ZWZ we Lwowie”;

- od 2015 r. współpracuję jako recenzent z redakcjami pism „Pamięć i Sprawiedliwość” oraz „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, w wyniku czego opracowałem na ich zlecenie kilka recenzji wydawczych:
 - a) Bartłomiej Szyprowski, recenzja wydawnicza artykułu *„Więzień skryty i obcy obecnemu ustrojowi” – komunistyczny aparat bezpieczeństwa wobec pułkownika Franciszka Studzińskiego „Kotliny” (1893-1964)*, dla pisma IPN „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2021 r.
 - b) Bartłomiej Szyprowski, recenzja wydawnicza artykułu *„Sprawa” Józefa Franczaka – czyli historia alternatywna” dla pisma IPN „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2021 r.*
 - c) Bartłomiej Szyprowski, recenzja wydawnicza artykułu *„Dodatek graniczny i dodatki służbowe do uposażenia żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza (1924–1939)” dla „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”, 2021 r.*
 - d) Bartłomiej Szyprowski, recenzja wydawnicza artykułu *Czy był dezertorem? Sprawa Leonarda Zub-Zdanowicza w dokumentacji 14 Sądu Polowego Dowództwa II Korpusu Polskiego i 12 Sądu Polowego Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia w latach 1945 –1947*, Przegląd Historyczno-Wojskowy, 2019 r.
 - e) Bartłomiej Szyprowski, recenzja wydawnicza komiksu *„Akcja pod Arsenalem”* - seria IPN *„W imieniu Polski Walczącej”*, 2015 r.
- od 2018 r. współpracuję z Muzeum Historycznym Inspektoratu Zamojskiego AK im. Stanisława Prusa w Bondyrzu, które jest prowadzone przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu w Zamościu, w ramach m.in. której m.in. przekazałem muzeum materiały archiwalne; pod kątem historycznym dokonywałem analizy tablic przygotowywanych przez muzeum, a upamiętniających żołnierzy AK na Zamojszczyźnie, sporządziłem wnioski o mianowanie na pierwszy stopień oficerski Henryka Kwaśniewskiego „Luxa”, Wacława Kwaśniewskiego „Mściwego” i Wincentego Wróblewskiego „Szuma” wraz ze wskazaniem podstawy źródłowej (co zaowocowało ich nadaniem przez Prezydenta RP w dniu 20 maja 2021 r.). W dniu 23 maja 2021 r. za swoją działalność zostałem uhonorowany dyplomem i „Odznaką

Zasługi dla Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Zamość”, na podstawie uchwały nr 53 Prezydium ŚZŻAK Okręgu Zamość z dnia 15 V 2021 r.

- od stycznia 2020 r. współpracuję z Muzeum Pamięci Powstania Warszawskiego w Warszawie, w tym dokonałem analizy niepublikowanych dotąd dokumentów dotyczących Sądu Obywatelskiego Polski Walczącej z VII Obwodu Okręgu Warszawskiego Armii Krajowej oraz wziąłem udział w historycznym filmie dokumentalnym „Cichociemni” realizowanym przez TV Trwam, reż. M. Basaj.

V. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

W zakresie działań popularyzujących historię najnowszą:

- 26 luty 2016 r. – 3 marzec 2016 r. – cykl wykładów o II Inspektoracie Zamojskim Armii Krajowej zainicjowanym przez Stowarzyszenie „Głos Bohatera” w Krasnymstawie, Hrubieszowie, Radecznicy, Turobinie, Tomaszowie Lubelskim, Szczepieszynie, Tyszowcach i Zamościu, na którym prezentowałem informacje o niepodległościowym podziemiu zbrojnym z terenu Zamojszczyzny.
- 1 listopada 2016 r. wypowiedź historyczna w filmie dokumentalnym „Wyklęci-Niepokonani Lubelszczyzny” o działalności żołnierza WiN Jana Leonowicza „Burty” opracowany przez TVP Lublin reż. Bogna Bender-Motyka,
- 17 listopada 2016 otrzymałem nagrodę jako laureat IX Edycji Konkursu Książki Historycznej Roku im. Oskara Haleckiego za publikację naukową „Sąd Kapturowy przy Komendzie Głównej Związku Walki Zbrojnej w Warszawie (sierpień 1940 r.- listopad 1941 r.). Podziemie w walce ze zdrajcami Rzeczypospolitej”,
- 10 grudnia 2017 r. – audycja - wywiad ze mną w programie Polskiego Radia z cyklu „Stacja deszyfrująca” zatytułowanym „Zamach na kata Pragi” prowadzący Sebastian Rybarczyk,
- 1 marca 2018 r. audycja ze mną z cyklu „Nos Kleopatry” Polskie Radio PR 24 poświęcona sądownictwu wojskowemu AK, prowadząca Agnieszka Kamińska,
- 1 sierpnia 2018 r. opracowałem projekt i ufundowałem „Odznakę Pamiątkową II Inspektoratu Zamojskiego Armii Krajowej”,
- 7 października 2018 r. udział i konsultacja historyczna filmu dokumentalnego „Wszystko dla Polski” „II Inspektorat Zamojski Armii Krajowej” realizowanego przez TVP3 Lublin i ŚZŻAK Okręg Zamość, reż. Magdalena Kołodziejczyk, Rafał Kołodziejczyk,

- 14 października 2018 r. – wypowiedź historyczna w filmie dokumentalnym z cyklu „Śladami zbrodni i walki 1944-1956”, odcinek „Procesy pokazowe” realizowanym przez TVP Historia, reż. Elżbieta Szumilec,
- 17 marca 2019 r. wpisanie przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie krzyża z 1947 r. w Podborze k. Tyszowiec upamiętniającego obławę niemiecką i aresztowanie 13 mieszkańców Podboru do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Nastąpiło to w wyniku mojego wniosku z 4 marca 2019 r. do WUOZ, w którym przedstawiłem WUOZ rys historyczny ww. krzyża ze wskazaniem dokumentów źródłowych,
- 2 maja 2019 r. wypowiedź historyczna w filmie dokumentalnym „Polacy na ratunek Żydom – Teodor Pajewski”, reż. Magdalena Kołodziejczyk, Rafał Kołodziejczyk,
- 3 października 2019 r. wypowiedź historyczna w filmie dokumentalnym „Kapitulna, róg ul. Miodowej” realizowanego przez TVP Historia, reż. Tomasz Kamiński,
- 17 grudnia 2019 r. opracowanie petycji, z podaniem faktów historycznych, do władz Hrubieszowa i Tomaszowa Lubelskiego w sprawie odrzucenia wniosku o zmianę nazw ulic poświęconych żołnierzom AK i BCh: Zenona Jachymka „Wiktora” w Tomaszowie Lub. i Stanisława Basaja „Rysia” w Hrubieszowie. Powyższe wraz ze stanowiskiem ŚZŻAK Okręg Zamość odrzucenie wniosków przez władze miejskie,
- 25 październik 2019 r. renowacja przez IPN Oddział Lublin krzyża z 1947 r. w Podborze k. Tyszowiec wraz z umieszczeniem tablicy informacyjnej o wydarzeniu historycznym, którą krzyż upamiętnia (wcześniej jej nie było), spowodowane moim wnioskiem z 25 września 2018 r. do IPN o upamiętnienie miejsc historycznych,
- 12 maja 2020 r. – zostałem odznaczony medalem „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej” przyznany decyzją nr DDK-WPP.4403.41.2019 z dnia 12 V 2020 r. Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu,
- 8 maja 2021 r. złożyłem do IPN Oddział Lublin wniosek o upamiętnienie miejsca śmierci Edwarda Skalnego „skalnego” z oddziału WIN Jana Leonowicza Burty w dniu 15 grudnia 1950 r. w Oseredku oraz Tadeusza Łagody „Barykady” żołnierza II Inspektoratu Zamojskiego AK w dniu 13 października 1939 r. w Kolonii Horyszów Polski,
- maj 2021 r. – wypowiedź historyczna w filmie dokumentalnym „Cichociemni” realizowanym przez TV Trwam, reż. Mirosław Basaj,

- 23 maja 2021 r. - uhonorowany „Odznaką Zasługi dla Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Zamość”, na podstawie uchwały nr 53 Prezydium ŚZŻAK Okręgu Zamość z dnia 15 V 2021 r.
- czerwiec 2021 wypowiedź historyczna w filmie „Polacy na ratunek żydom” dotyczącym rodziny Banaszków z Marek reż. Magdalena Kołodziejczyk i Rafał Kołodziejczyk,
- czerwiec 2021 r. wypowiedź historyczna w filmie dotyczącym postaci żołnierza WIN Obwód Tomaszów Lubelski Stefana Kobosa „Wrzosa”, reż. Magdalena Kołodziejczyk i Rafał Kołodziejczyk.
- 4 VII 2022 r. – wypowiedź historyczna w filmie dotyczącym członka AK Teresy Bogusławskiej realizowanym przez Muzeum Historii Polski, reż. Elżbieta Rottemund.
Nadto przed uzyskaniem stopnia doktora prowadziłem działania popularyzatorskie historii najnowszej:
 - W 1999 r. byłem członkiem Komitetu Organizacyjnego utworzonego przez Środowisko Oddziałów mjr. Hieronima Dekutowskiego „Zapory”, którego celem było poświęcenie symbolicznej mogiły mjr H. Dekutowskiego i jego 6 podkomendnych na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie,
 - od 2004 r. do 2013 r. byłem członkiem Stowarzyszenia Grupa Historyczna Zgrupowanie „Radosław” w Warszawie, w ramach której kultywowano pamięć Powstania Warszawskiego oraz podziemia antykomunistycznego poprzez publikowanie artykułów historycznych oraz inscenizacje historyczne (w 2007 r. byłem jednym z autorów scenariusza inscenizacji „Czerniaków 1944”; byłem jednym z autorów współczesnych zdjęć wykorzystanych w publikacji „Pamiętniki żołnierzy baonu AK Zośka”, t. I-III wydanej przez Społeczny Komitet Opieki nad Grobami Poległych Żołnierzy Batalionu „Zośka”).
 - w 2013 r. brałem udział jako prelegent w nagraniu programu „A karą będzie śmierć” realizowanego przez Polsat News (emisja 1 II 2014 r.), reż. M. Szumowski poświęconego działalności sądowej Armii Krajowej.

.....
(podpis wnioskodawcy)